

Драјана И. РАДОВАНОВИЋ*

Институт за српски језик САНУ

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици

Филозофски факултет

Катедра за српски језик и књижевност

Јована С. НИКОЛИЋ**

Институт за српску културу Приштина – Лепосавић

ИМЕНОВАЊЕ ЛИЦА У СВАДБЕНОЈ ОБИЧАЈНО-ОБРЕДНОЈ ПРАКСИ ЛЕПОСАВИЋКЕ ОКОЛИНЕ

Апстракт: С обзиром на то да је у приличној мери непознат географски распоред конкретних лексичких експликација свадбених, обичајно-обредних елемената на српском етнодијалекатском простору те да етнологске студије имају релативно детаљне описе поступака, али и „стандардизоване“ облике језичких именована. У раду се на основу етнодијалекатског материјала лепосавићке околине издваја инвентар јединица за именовање лица (учесника) у елементима свадбене обичајно-обредне праксе, с циљем да се језичке и етнографске датости ставе у културолошки и ареални контекст.

Кључне речи: свадбена лексика, именовање лица, етнодијалекатски материјал, средњоибарска област, лепосавићка околина.

УВОД

Будући да међу обичајима животног циклуса централно место заузима свадбена обичајно-обредна пракса, ова тема је на српском (шире и јужнословенском) терену методолошки различито обрађивана. Тема *свадба* предмет је интересовања многих етнографских, антрополошких, етнолингвистичких и сл. прилога. Свадбени обред има важну улогу у животу појединца и друштва, а може се сматрати и огледалом друштвених односа и дешавања, као и изразом идентитета једног народа. Свадба „у згуснутом виду изражава друштвену стварност: породичне, сродничке и родне односе, религијска уверења, економско стање“ (Златановић 2012: 90). Свадбени чин се интерпретира као „обред прелаза“, односно одређује се као „колективни чин“ у којем долази до преструктурирања, односно реорганизације породичног поретка (Иванова 1998: 7; Златановић 2003: 14; Бандић 2004: 241), успостављањем нових породичних веза, односа и улога. У основи, свадбена пракса има универзалан карактер (Иванова 1998: 7). Њу у свакој етничкој групи одликује

* ванредни професор и виши научни сарадник, draganailija@gmail.com

** докторант, jowana.nikolic94@gmail.com

богатство локалних специфичних обичајних и обредних радњи испуњених одређеном симболиком. Упркос посебним локалним специфичностима, свадбене обреде у свакој тој појединачној реализацији карактерише строго устаљен ритуал радњи са религиозно-магијским елементима и са строго извршеном поделом сватовских улога, као и масовношћу учесника у фазама свадбеног ритуала (Босић 1991: 134).

У српској етнографској и етнолингвистичкој литератури пописани су готово сви свадбени обичајно-обредни елементи. Етнолошке студије имају, по правилу, релативно детаљне описе поступака – етнологзи дају добре описе, зналачки их систематизују по етапама, све чешће наводе и изворне називе, али често наводе њихове „стандардизоване“ облике језичких именована. Међутим, у приличној мери остао је непознат географски распоред конкретних лексичких експликација свадбених обичајно-обредних елемената на ширем српском етнодијалекатском простору. С тим у вези, у раду се на основу материјала из лепосавићке околине, овом приликом издваја инвентар јединица за именовање лица (учесника) у елементима свадбене обичајно-обредне праксе, с циљем да се добијене језичке и етнографске датости најпре поставе у косовско-метохијски етнокултурни и ареални контекст у коме лексичке експликације егзистирају у јужнословенском и балканском окружењу.

Истраживање је додатно мотивисано недостатком етнодијалекатског и лексикографског материјала, чак и фрагментарног типа, са простора лепосавићке околине, будући да има дубљи смисао – поседује снажан израз традиционалне културе и као сведочанство о временској смени генерација и њихових наратива. Многи обичаји данас су део „прошлог живота“ и углавном „преживљавају“ у значајно измењеном облику, с „тежњом ка реконструкцији“ назива за догађаје, учеснике, реквизите и сл. (Марковић 2020: 203).

У раду се у складу са устаљеном тематском (класификационом) поделом издваја регистар лексема којима се именују учесници предсвадбених, свадбених, обреда и обичаја након свадбе, с циљем да се сачини регистар номинационих јединица учесника у свадби, као један од сегмената будућег свадбеног појмовника у Лепосавићу и околини.¹ Грађа је сакупљена на подручју средњоибарске области у општини Лепосавић. Насеља из којих доносимо грађу налазе се у поткопаоничкој зони, тачније између Копаоника и Рогозне. Материјал је сакупљен према уштитнику *Материјали за етнолингвистичко истраживање балканско-словенског ареала* А. А. Плотњикове (2009) у Вучи и Миоковићу, и по потреби допуњаван *Уштитником* за бележење обредне терминологије (Ивановић-Баришић-Милорадовић и др. 2011), у осталим селима (Ибарска Слатина, Крушевљем Горњи Крњин и Зрносек).² Одредничке речи са изворним наративима распоређене су у три тематске целине.

Водећи се чињеницом да српски етнички простор „не функционише као компактан културни модел, а да разлике у обичајној и обредној пракси готово увек

1 Концепцијски, израда је заснована на постојећим моделима (в. Сикимић 2000; Узенева 2001; Илић 2005; Милорадовић 2005, Радан 2006).

2 Подаци о испитаницима: Вуче (М.М. 1948.) – И1, Миоковиће (С.Р. 1952.) – И2, Ибарска Слатина (Ј.Р. 1937.) – И3, Крушевље (М.А. 1942.) – И4, Горњи Крњин (С.С. 1941.) – И5 и Зрносек (Р.Т. 1942.) – И6. Насеља не припадају истом дијалекатском типу, ради се о косовско-ресавском и зетско-сјеничком, с тим што је обимнији материјал са КР терена, а то ће показати наративи испитаника.

кореспондирају са дијалекатским границама“ (Радовановић 2014: 66), биће коментарисан сличан инвентар у другим зонама српског етнодијалекатског простора.

РЕГИСТАР СВАДБЕНЕ ЛЕКСИКЕ

О разноврсним улогама и именима лица која узимају учешће у свадбеној обичајно-обредној пракси најбоље говори констатација наше информаторке: „али није имао ниједан у свѣтове да се није знао кој̄ је, како се зове“ (Р.Т.). Разуме се да је временом другачији начин живота условљавао и водио ка промени концепта свадбе и брисању неких номинација, стога наративи наших информаторки делимично представљају реконструкцију традиционалне свадбене праксе.

ПРЕДСВАДБЕНЕ УЛОГЕ

*наводѣцӣја*³ ‘лице (об. мушкарац) који при удаји или женидби посредује у упознавању младих’. За наводацију се бирају особе са посебним карактерним особинама, као што су искреност и поштење, односно „да буде човек од речи“ и неопходно је да буде уверљив. Ова личност обавезно присуствује просидби. Уколико родитељи буду задовољни изабраном девојком, односно изабраним младићем, наводација се и дарује. – *Наводѣцӣја мѡра да дѡде ѡишѣн, да ѡрича истѣину. Он мѡра ѡдѣчно истѣину да каже за девојку што је ѡхвѣлио код мѡмка, ѡаквѡ да дѡде. Па он дѡста дѡће овѡко да ѡе убѣди, девојка је леѡа, девојка је онака и овѡка и свѡ да ѡе убѣди* (И1).

ѡроводацӣја в. *наводѣцӣја*.

ѡрводѣча ‘жена која посредује упознавању момка и девојке’; исп. коментар под наводација. – *Проводацӣја, ко је жѣнско ѡрводѣча, ѡроводацӣјка* (И2).

ѡроводацӣјка в. *ѡрводѣча*.

Широм Косова потврђене су лексеме *ѡроводација*, *ѡроводацика*, а у Горњој Морави и Кривој Реци и *наводација* и *ѡворција*. При повратку код младожењине куће он снажним лупањем на вратима оглашава да је успешно обавио свој посао. Испрошена девојка по наводацији шаље поклоне свом будућем мужу и његовим укућанима (Vukanović 1986: 261). Посредовање при женидби у Рађевини врши *наводација* (Петровић-Савић 2009: 126). У Војводини се ова свадбена личност означава лексемама *ѡроводација*, *ландуѡа*, *ѡдѡузичка*, а ангажује се да саопшти родитељима младожењину жељу за женидбом (Марјановић 2013: 43; Радовановић 2015: 377). У Врању наводацисање врши *наводација* или *ѡворција* (Златановић 2003: 54).

ѡрѡсац (об. у мн. *ѡросци*) ‘особе које просе девојку за удају’. У њих се убрајају родитељи, младожења, наводација и још неко из уже породице. – *Мѡра родѣиѣли да ѡду са мѡмкѡм и сѡд мѡже дѣиѣ свѣкар да ѡзѡве брѣѡа и свѣрѡва да ѡзѡве брѣѡа и мѡже овѡко нѡјужѡ, а осѣале сѣрѣне, ѡѣѣѣке, дѡни ѡиѡѡљу дѡровѡ ѡ ѡѡѡ свѣрѡви, да свѣрѡва ѡредѡ ѡѡмо. Тѡј наводѣцӣја ко-је сѣвѡрно наводѣцӣсаѡ дѡбавѣзно, без ѡѣѡ ниѡѡѡа, он ѡи ѡѡ ѡѡ ѡѡѡни сѣрѡвѡдѡник* (И1).

3 Дефиниције су успостављане на основу извора, то јест наратива.

На Косову се девојка од дана свадбе па до порођаја, или одмах након венчања означава лексемама: *снаша, млада, невестиа, снашка, младица* (Vukanović 1968: 298). У Банату *нова млада* (Радовановић 2015: 378), Рађевини *млада* (Петровић-Савић 2009: 124), Карашеву *млада* и *младица* (Радан 2006: 67).

младенци 'назив за именовање младог брачног пара; млада и младожења'. – *Младенци йду да сй̑вају у зр̑аду, и̑д се и̑ак̑ з̑ало.* (И2)

брачни дру̑ови в. *младенци*.

домаћин [свадбе] 'об. младожењин отац'. – *И с̑д̑ и̑у̑ и̑о̑й̑чу сл̑ме и и̑е̑ й̑аре й̑од̑еле, он̑а дом̑аћин в̑ра̑и̑и й̑р̑й̑а̑и̑ељу н̑еко̑ико й̑аре, н̑еће св̑е да му у̑зне, но у̑зне н̑е̑и̑и̑о, он̑ р̑е̑с̑и̑о му в̑ра̑и̑и* (И4).

На Косову исто *домаћин* (Вукановић 1986).

зв̑аници 'гости на свадби са младожењине стране'; в. *св̑а̑и̑ови*. – *Пр̑ви д̑о̑ђу зв̑аници ко̑ј̑ су зв̑ани на св̑адбу, е и̑д̑сле д̑о̑ђу й̑овод̑ари, млад̑ини и̑д̑сле д̑о̑ђу* (И4).

св̑а̑и̑ови 'учесници свадбе са младожењине стране'. Пут којим одлазе по младу не сме бити онај којим ће се враћати, а верује се да по свадбени исход није добар сусрет сватова. – *Па̑ д̑б̑ича̑ју св̑е й̑ма̑ју, й̑ма й̑еч̑ење, с̑ала̑и̑е, й̑ма̑ју к̑у̑вана ј̑ела, м̑е̑с̑и̑о се х̑л̑еб. Й̑с̑и̑о и код дев̑ојке св̑е, с̑а̑мо ш̑и̑о код дев̑ојке се м̑а̑ње задр̑ж̑ава и св̑д̑о̑и̑а н̑й̑хова й̑а̑мо и н̑а̑и̑и св̑а̑и̑ови. К̑у̑ће се н̑ису к̑и̑и̑ли, али су се цв̑е̑и̑ови й̑р̑ав̑или, й̑а се к̑и̑и̑или св̑а̑и̑ови к̑а̑д и̑д̑ђу за м̑ладу. Па̑ н̑а̑ й̑л̑едали и̑д̑ св̑а̑и̑ови да се не сас̑и̑а̑ве, ако й̑ма̑ју дв̑е св̑адбе да се св̑а̑и̑ови ср̑е̑т̑и̑ну и̑д̑ н̑и̑је ва̑љ̑ало* (И1).

Косовски Срби употребљавају и лексему *свадбари*. Раширен је обичај да се у посебно одређен дан бирају *свадбени часници*: кум, старојко, домаћин свадбе, девер, стареј момак, млађи момак, енђе, барјактар, чауши. Кум, стари сват, младожења, а негде и домаћин, имају своје момке. Када је у питању кретање сватова, иста веровања и обичајна пракса раширена је широм Косова (Vukanović 1986: 264, 278).⁷

Код Срба у Карашеву забележена је лексема *свадб̑а̑и̑и* (Радан 2006: 66), а у Банату *св̑а̑и̑ови* (Радовановић 2015: 378). Учесник свадбе који не иде у сватове у Рађевини је *свадбарош* (Петровић-Савић 2009: 144).

команд̑ан̑и̑ св̑а̑и̑ова 'руководилац сватова, онај који је водио рачуна о понашању сватова'. – *Команд̑ан̑и̑ и̑и̑ја св̑а̑и̑ова ш̑и̑о је, он̑ й̑ма у̑ло̑у да ч̑у̑ва св̑а̑и̑ове да му не на̑ир̑а̑ве н̑еку ш̑и̑е̑и̑у* (И1).

команд̑ир̑ св̑а̑и̑ова в. *команд̑ан̑и̑ св̑а̑и̑ова*.

младожењски м̑омци 'врше ритуално бријање младожење ујутру пре свадбе. Ипак, њихова је главна улога да заштите младожењу у непознатом простору који представља невестин дом'. – *Младожења је им̑ао с̑и̑ар̑и̑је̑а м̑омка и м̑ла̑ђе̑а м̑омка, м̑ла̑ђи м̑омак м̑оже да б̑уде д̑р̑а̑и̑, д̑р̑а̑и̑а̑нац ал неож̑ењен, а с̑и̑ар̑и̑ји м̑омак он̑ је ож̑ењен м̑оже да б̑уде з̑е̑и̑. Т̑д̑-се ч̑у̑ва младожења и̑а̑ д̑ан̑ и̑а̑мо к̑а̑д̑ о̑ду за дев̑ојку, да̑ и̑а н̑еко н̑е̑и̑и̑о не у̑д̑ари, да му н̑е̑и̑и̑о не на̑ир̑а̑ви* (И1).

⁷ Исто веровање заступљено је у Бугарској, па су невесте приликом сусретања сватова бацале једна другој гранчицу винове лозе (уп. св̑а̑ове, сват̑ари Узен̑ева 2001: 77, 87).

Поред свечаног уређивања младожење у Плакаоници на Рогозни, Вукановић (1968: 281) наводи да пред младожењином кућом, чим млада сјаше са њеног коња, узјаше га младожењски момак и улази у кућу, али док не добије дар „бошчалук“, он кућу не напушта и то чини увек на истим вратима. У врањском крају главно обележје младожењског момка јесте цвећем окићено *кондирче* са заслаћеном ракијом, које он носи током свадбе и послужује сватове (Златановић 2003: 70).

ѐнђе ‘девојке које иду у сватове и певају у невестином дому’. Њихов број је непаран, може их бити три, шест или девет, али најчешће иду њих три. Пријатељи збијају шале на њихов рачун, наговарајући једну да је украду, али безуспешно. – Оне су девојке, иду у сватове. По њири, сад може да имају њо њири, шес, девей, ал њо њири иду заједно и ивају. И кад оидну иамо пред куће, за млада кад су сийили оне само ивају. И улеину у кућу иамо и ондак њириашељи зафркавају ие ѐнђе, да осиваве неку, да украду, а оне све њири заједно иду, не могу све њири да украду. Они би може бији једну одвојили, али њири не могу (И1).

Идентична лексичка јединица забележена и на суседним теренима (в. *енђе* Сикимић 2009: 138; *енје* Марјановић 2013: 44; Радовановић 2015: 378).⁸ На Косову млади помаже у свему њена пратиља *момковица* (Вукановић 1986: 288).

законици ‘заједнички назив за обавезне учеснике свадбе (кум, девер, стари сват и барјактар)’. – Те законици, ако иду на венчање, ал раније се лабо се ио ишло на венчање, иосле већ ја кад сам достийла за удају, ие сам се удавала иад је било венчање (И1).

барјакѡар ‘онај који носи барјак, заставу’. Он води свадбено коло и свуда где се креће, он је први. Његова је главна улога да барјак сачува уз себе и да га врати у младожењин дом, те у том смислу у невестином дому може запасти у невоље. Када се сватови врате у младожењин дом, барјак се качи на кров и последњи дан свадбе се скида, уз одређене ритуале. Како би се спречило да барјактар сам или са зетовима открије кућу и поломи цреп, потребно је да га невеста дарује. – А барјакѡар он је водио ѡлоу да је ѡрви свуд са барјакем, свуд да је ѡрви, је л кад идеш у ѡријашеље он је ѡрви сас барјакем, кад крене он ѡрви крене. Е сад кад иду иамо у ѡријашеље, иамо мора да нађе ѡверној ѡријашеље, да му чува иу засиаву, да му засиаву неко не украде (И1). Носи барјакѡар, он зна иде је узо, де ће да врати, ал кад крене он се иоине на кућу да скине барјак и оне да оикрива кућу, иражи дар и још ѡведе једноа зѡша. Баѡи један цреп, каже де је млада ћемо кућу да оикривамо или нека сиашава кућу (И1).

У селима Косова Поља када невесту изводе из свог дома обичај је да она поклони једну марамицу која треба да се веже на барјак (Vukanović 1986: 275). Први у колони сватова у Рађевини је *барјакѡар* (Петровић-Савић 2009: 95). У вези са последњим обичајем уп. *кафеѡија* (Vukanović 1986: 285). У Врању коло води стари сват или свекар (Златановић 2003: 72).

ѡрсѡенски девер а. ‘младожењин брат, пратилац младе; милдевер и милђевер’. Учесник свадбе који води бригу о млади од тренутка кад је изведе из њеног дома до завршетка свадбе. Његов задатак је да млади донесе прстен, ципее и вео. Уз ове реквизите, обавезан реквизит је тзв. *деверска ѡѡача*, која се ломи изнад младине

8 Са сличном конотацијом је на терену југозападне Бугарске потврђена лексема *дружки* (Узенева 2001: 80).

ливáдо девôјке се ѣрâбе“ (И6). Мѣне су ѣâд волðви и кðла, ѣа шифонѣр мòје сѣвâри, машинá и ѣò, на кðла, на волðвска кðла, закѣѣили кðла, онâј јáрам закѣѣен. Е ѣâј се звáо вðјвода којѣ нðси мláдине сѣвâри. Мѣслим ѣу рðбу њену, за ћилиме, за сѣ шѣо ðна имáла (И2).

Широм Косова невестине ствари преносе на коњу или колима *коморције*, али таст то није дозвољавао без претходног плаћања откупа у виду сребрног новца. Лексички израз *војвода свáшовски* у Лешку означава особу која после свадбе ломи преп са куће и изговара опscene речи, у циљу засмејавања присутних (Vukanović 1986: 274, 291). У неким крајевима Војводине младину робу су преносили *шиѣафири* (Марјановић 2013: 44).

мушѣулуцијá ‘војвода је поред основне, каткад имао још једну улогу – тражио је „муштулук“, односно јављао невестиној мајци да су сватови близу, размењивао ракију са пријатељима, и опет тражио „муштулук“ свекрви, саопштавајући да долази невеста у њен дом’. – *Вðјвода ѣде ѣâмо кâд сѣѣѣну ѣо девôјку ðн ѣâмо кáже ѣде као за мушѣулук знâси. Он ѣде ѣâмо да нðси флâшу и с ѣријáѣиљима онò мѣњају се флâше. Тò је ðíло ѣре, ѣò је вðјвода рáдиò. И кâд се врâћају кѣћи кâд ўзну девôјку и ѣâј вðјвода ѣсѣо долáзи овâмо код свекрве кѣћи, као ѣде мушѣулуцијá се звáо ѣâј вðјвода (И2).*

У Брању су *мушѣулуције* представљале два или три младића, који иду пре сватова да у невестиној кући саопште вест да су сватови близу, због чега добијају дарове и ракију, а онда се враћају сватовима да им саопште да је за њихов долазак све спремно (Златановић 2003: 71). У неким селима Срема *војвода* је добијао муштулук, привезан за мотку или грану са јабуком на врху. Дешавало се да војводи украду ту јабуку, јер се веровало да ће се девојка, која уграби јабуку, убрзо удати (Босић 2001: 399).¹²

нâкðнче ‘мало дете обавезно мушког пола које се даје невести при уласку у нови дом’. Дете које невеста подиже увис, љуби и дарује, што симболизује мушки пород и напредак. – *Прво нâкðнче ðѣше ðáју да ѣа ѣòљуби ѣриѣуѣи, да ѣа ѣодѣѣне увѣс, да ѣа ѣòљуби и да ѣа окрѣне (И2). Бðiami нâкðнче онò, ѣа ѣðсле њу унѣсу у кѣћу, ðáци жѣѣо, ѣа јáдуку, ѣа нâкðнче, ѣриѣуѣи окрѣне ѣа и ѣòљуби ѣа и ѣриѣуѣи (И5).*

ðрáле в. нâкðнче. – *Брáла ју ðáли малòѣ, окрѣнѣла ѣа ѣриѣуѣи око њѣ и ѣòљубѣла (И3).*

Вукановић (1986: 280–282) бележи да је *накоњче, ѣáјсѣорче* (Горња Морава и Изморник), *кокоњче* (Дреница) предшколског узраста, док млада из кондира који држи пајсторче треба да отпије три гутљаја вина. У Сретечкој жупи, након подизања и даривања *накоњчета*, невеста под десним пазухом уноси хлеб и ситом дотакне главу, јер се верује да неће никад бити гладна. На простору Војводине у употреби су лексеме *наколче, уколче* (Марјановић 2013: 45).

чáуши ‘гости на свадби, об. зетови који досеткама увесељавају остале учеснике свадбе, госте’. – *Чáуши зѣѣòви, ѣрâвили онѣ кáѣе на лáву, ѣа с кáѣом закѣѣеном јѣри снáшу, ѣѣрају цѣркус (И2).*

¹² У Бугарској постоји лексема *вѣйка* којом се означава свадбено дрвце на чијем врху се налази јабука, а у основи су колач и пита. Улогу гласника имао је *отрѣчник*, који је у недељу на дан свадбе одлазио у невестин дом да саопшти да су сватови близу, а морао је да се пошне на дрво и узме тамо окачени колач пре него што се врати у младожењин дом (Узенева 2001: 81).

Лексика за именовање свадбених лица на Косову и Метохији

ЛЕПСОСАВИЋКА ЗОНА	КОСОВО (Вукомановић)
наводација, њроводација	њроводација, наводација, њворција (Горња Морава и Крива Река)
њроводача, њроводација	њроводачка
њросци	њросци
њрошеница, њрошена девојка	исњрошеница
вереник	вереник
вереница, заручена [девојка]	вереница
домаћин	домаћин
младожења	младожења
млада, снаша	снаша, млада, невестиа, снашка, младица
_15	момковица
младенци, брачни другови	младенци
њобела девојка	њрабена девојка, бежанка (Ранлуг, Косовска Каменица)
званица, свайови	званице, свадбари, свайови
командант/командир свайова	–
младожењски момци	младожењски /сйарији момак
енђе	енђе
законици	–
барјакџар	барјакџар
њрсйенски девер, девер/ђевер, милдевер/ милђевер; младин момак	девер,деверак, млађи девер; бацо; ајо, бељерак, јосјодин (Дреница), милдевер, девердаја, јединђевер, мејко, милђевер, милођевер
–	деверовица, деверица
сйари свай, сйаројко	сйари свай, сйаројко
кум	кум
кума	кума
војвода	коморције
војвода	војвода свайовски
	њрсйенције
мушйулуција	–
наконче, драле	наконче, њајсйорче (Горња Морава и Изморник), кокоње (Дреница)
чауши	чауши
варивача	варивача, мешајица, мешаља; ћилерција (Призен)
њријајели	_16
њководари	њохођани
крошњари	крошњари
мирација	–
–	њозивари
–	јочодиља
–	чуварица сйреме

15 Цртом се означава изостанак податка.

16 У Лиљању забележено претељи у нашој теренској бележници.

ЛИТЕРАТУРА

- Босић 1991: Мила Босић. „Женидбени обичаји Срба у Банату“. *Раг војвођанских музеја*, 33, 133–162.
- Босић 2001: Мила Босић. „Јабуга у обичајима и веровањима Срба у Војводини.“ *Зборник Етнографској музеја*. Ур. Митар Милић. Београд: Етнографски музеј у Београду, 395–404.
- Vukanović 1986: Tatomir Vukanović. *Srbi na Kosovu II*. Vranje: „Nova Jugoslavija“.
- Елезовић 1932: Глигорије Глиша Елезовић. „Речник косовско-метохиског диалекта“. *Српски дијалектолошки зборник IV*. Београд: Српска краљевска академија.
- Елезовић 1935: Глигорије Глиша Елезовић. „Речник косовско-метохиског диалекта“. *Српски дијалектолошки зборник VI*. Београд: Српска краљевска академија.
- Златановић 2003: Сања Златановић. *Свадба – љреча о идентитету. Врање и околина*. Београд: Етнографски институт САНУ.
- Златановић 2012: Сања Златановић. „Свадба, традиционални женски костим и идентитетски дискурси српске заједнице југоисточног Косова.“ *Гласник Етнографској институт САНУ* књ. LX, 2, 89–105.
- Иванова 1998: Радост Иванова. „Свадба као систем знакова.“ *Кодови словенских култура*, 3, 7–13.
- Ивановић-Баришић, Милорадовић, Недељков, Сикимић, Радовановић, Радојичић 2011: Милана Ивановић-Баришић, Софија Милорадовић, Љиљана Недељков, Биљана Сикимић, Драгана Радовановић, Драгана Радојичић. *Култура исхране у Војводини кроз обредну љраксу. Лингвистички и етнолошки аспекти*. Ур. Софија Милорадовић. Нови Сад: Матица српска.
- Илић 2005: Марија Илић. „Ка Етнолингвистичком речнику Чипских Срба.“ *Положај и идентитет српске мањине у југоисточној и централној Европи*. Зборник радова. Ур. Војислав Становић. Београд: Српска академија наука и уметности, 315–341.
- Марјановић 2013: Весна Марјановић. „Обичаји животног циклуса код Срба у Бачкој.“ *Гласник Етнографској институт САНУ* књ. LXXVII, 29–53.
- Марковић 2020: Јордана Марковић. „Номинација учесника у свадбеним обичајима код Срба у Србији и Румунији.“ *Исходници* 6, 203–222.
- Милорадовић 2005: Софија Милорадови. „Скица за етнолингвистичка истраживања подјухорских поморавских села (Трешњевица).“ *Бањани на Балкан – идентитетски етничке заједнице*. Ур. Биљана Сикимић. Посебна издања 88. Београд: Балканолошки институт САНУ, 107–120.
- Милорадовић, Аксић 2019: Софија Милорадовић, Нина Аксић. „Жито и житни производи у обичајима годишњег и животног циклуса код Срба у новопазарском крају.“ *Животи посвећен љрајању за етничким идентитетом*. Зборник радова. Ур. Маца Царан Андрејић, Миљана-Радмила Ускату. Темишвар: Западни универзитет у Темишвару, 372–402.
- Петровић-Савић 2009: Мирјана Петровић-Савић. *Лексика свадбених обичаја у Рађевини*. Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Плотникова 2009: Анна Аркадьевна Плотникова. *Материалы для этнолингвистического изучения балканославянского среала*. Москва: Российская академия наук, Институт славяноведения.
- Радан 2006: Михај Радан. „Из свадбене лексике Карашевака.“ *Исследования по славянской диалектологии 12. Ареальные аспекты изучения славянской лексики*. Ур. Галина Петровна Клепикова, Анна Аркадьевна Плотникова. Москва: Российская академия наук: Институт славяноведения, 64–75.
- Радовановић 2014: Драгана Радовановић. „Хлеб и обредна љракса у Војводини. Етнолингвистички оглед.“ *Обредна љракса – речима о храни*. Зборник радова. Прир. Софија Милорадовић. Нови Сад: Матица српска, 65–83.
- Радовановић 2015: Драгана Радовановић. „Свадбена лексика у Банату.“ *Исходници*, 1, 375–383.
- Сикимић 2000: Биљана Сикимић. „Пројекат етнолингвистичког речника Румуна у југословенском Банату.“ *Радови симпозијума Југословенски Банат, историјска и културна прошлост*, 5, 154–158.

- Сикимић 2009: Биљана Сикимић. „Свакодневни живот у Ибарском Колашину.“ *Ибарски Колашин, његова природа и његова традиционална култура*. Зборник радова. Ур. Миљана Стојановић. Крагујевац: Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Крагујевцу, 117–149.
- Узенёва 2001: Елена Семеновна Узенёва. „Терминологија свадбеног обряда села Гега (југо-западна Бугарска) с етнолингвистичким коментарима.“ *Исследования по славјанској диалектологији 7. Славјанска диалектна лексика и лингвогеографија*. Ур. Галина Петровна Клепикова, Анна Аркађејвна Плотникова. Москва: Росийскаја академија наук: Институт славјановедения, 66–93.

Dragana I. Radovanović

Jovana S. Nikolić

NAMING PEOPLE IN WEDDING CUSTOMS AND RITUALS PRACTICED IN AND AROUND LEPOSAVIĆ

SUMMARY

Taking into consideration that the geographical distribution of the specific wedding terms related to wedding customs and rituals in Serbian ethnic and dialectal regions is still rather unknown, as well as the fact that the ethnological monographic studies contain relatively detailed descriptions of the practices and the “standardized” forms used in naming, this paper presents the inventory of the terms used in naming people who take part in the wedding customs and rituals, based on the ethnic-dialectal materials collected in and around Leposavić, with the aim of placing the linguistic and ethnographic elements in the cultural and areal context.

Key words: wedding terms, naming people, ethnic-dialectal materials, central Ibar region, Leposavić region.